Posudek vedoucí bakalářské práce

Claudie Bílková, Zpodobnění žen v raném díle Maxe Švabinského: kritická reflexe a nové pohledy

Ústav pro dějiny umění FF UK, 2025

Bakalářská práce Claudie Bílkové představuje velmi podnětnou a originální studii, která se soustředí na problematiku zobrazení žen v rané tvorbě Maxe Švabinského. Autorka se neomezuje na popis či kontextualizaci samotných děl, ale zkoumá především způsoby jejich interpretace v uměleckohistorické odborné literatuře, budující po řadu desetiletí pověst Maxe Švabinského jako mužného génia, podmaňujícího si silou své tvůrčí potence nejen svět Umění, ale i své bezprostřední okolí. Práce překračuje rámec tradičního přístupu k monografii umělce a otevírá širší otázku role genderových stereotypů v psaní dějin umění.

Práce mohla v českém prostředí navázat pouze na ojedinělý příspěvek Milana Kreuzziegera na dané téma (sborník z prvního sjezdu historiků umění *Dějiny umění v české společnosti: otázky, problémy, výzvy*), jinak spočívá její teoretické ukotvení v anglosaské metodologii. Autorka přesvědčivě propojuje feministickou kritiku v dějinách umění (Griselda Pollock, Deborah Cherry aj.) s českým kontextem a ukazuje, že jejich aplikace, zohledňující místní specifika, přináší nové a osvobozující pohledy. Dokáže odhalit, jak se v interpretacích opakují stereotypní schémata redukující ženskou postavu na objekt, múzu či symbol, a zároveň upozorňuje na nutnost kritické reflexe a přehodnocování zavedených narativů. Autorka efektivně pracuje s analýzou české odborné literatury o Švabinského tvorbě, názorně ukazuje, jak se v ní do nedávné doby replikovaly genderové předsudky a generalizace, zároveň je však obeznámená také s recentní zahraniční literaturou, která se o dekonstrukci stereotypních narativů pokusila, při neznalosti místního kontextu však dospěla ke zkreslujícím závěrům (viz pasáž o studii *Alžběta Siddalová and the Czech Rossetti* Heleny Cox z roku 2022).

Text je kultivovaně formulován, jasně strukturován a argumentačně dobře vystavěn. Oceňuji především schopnost autorky udržet korektní kritickou perspektivu i při práci s respektovanou odbornou literaturou, aniž by se uchylovala k zjednodušujícím soudům. Její důkladná rešerše navíc odhalila i sporadické interpretace Švabinského raného díla, které se i z dnešního hlediska jeví jako nestranné a otevřené (viz interpretaci obrazu *Ateliér* od Hany Volavkové). Analytické části věnované například obrazům *Splynutí duší*, *Chudý kraj*, *Rajky* a *Ateliér* patří k nejsilnějším místům práce a ozřejmují nutnost demaskovat sílu zažitých schémat uměleckohistorického uvažování a zbavit se argumentačních konstrukcí, replikujících tradiční hierarchie.

Celkově je práce Claudie Bílkové výborně zvládnutá, originální a přínosná. Přináší nejen nové poznatky o dosavadních interpretacích raného díla Maxe Švabinského, ale zároveň poukazuje na širší otázky postavení žen v uměleckohistorickém diskurzu. Závěry, ke kterým autorka dochází, korespondují s výzvami, se kterými se dnes setkáváme v mezinárodním dějepise umění, a které navrhují soustředit se při bádání na širší sítě aktérů a aktérek, přispívajících ke vzniku významných uměleckých děl a fenoménů. Bílková pouze kriticky nedekonstruuje dosavadní odborné texty, ale naznačuje také

možné nové přístupy k Švabinského tvorbě, které by do budoucna podtrhly aktivní roli (nejen) žen v jeho okolí v procesu vzniku jeho raných obrazů.

Práci považuji za mimořádně zdařilou, přesahující nároky na podobný text obvykle kladené. Proto doporučuji k obhajobě a předběžně klasifikuji stupněm výborně.

Prof. PhDr. Marie Rakušanová, Ph.D. V Praze dne 17. 8. 2025